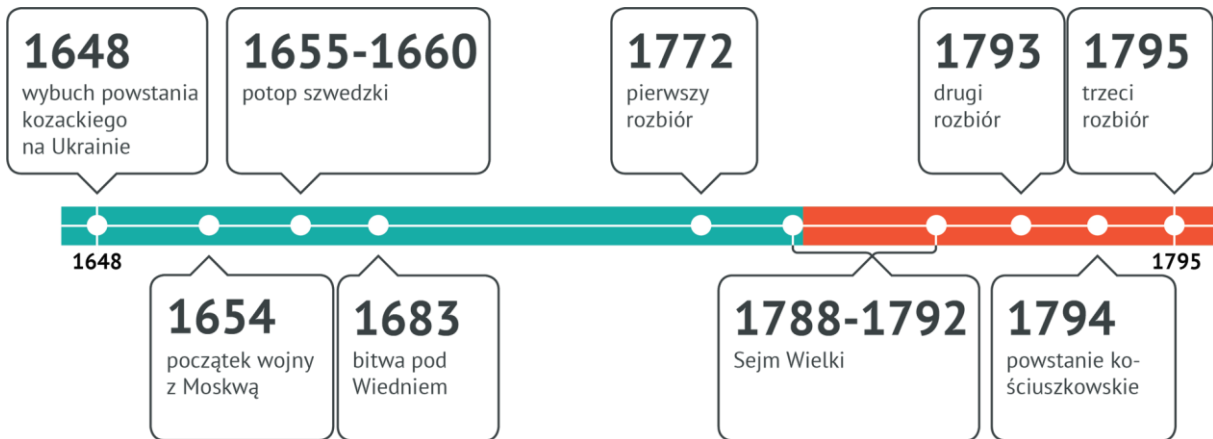

Lekcja

Temat: W obronie granic- powtórzenie

Miejsce zawarcia układu pokojowego/rozejmowego	Data	Państwo - strona układu	Niektóre postanowienia
Dywilino	1619	Rosja	Odzyskanie przez Rzeczpospolitą ziemi smoleńskiej, siewierskiej, czernihowskiej.
Stary Targ	1629	Szwecja	Opanowanie przez Szwedów portów pruskich (cła dla Szwecji); Szwedzi zatrzymali większą część Inflant (po rzekę Dźwinę).
Sztumska Wieś	1635	Szwecja	Wojska szwedzkie wycofały się z portów; rezygnacja z ceł i podatków pobieranych przez Szwedów; potwierdzenie nabytków Szwecji w Inflantach.
Oliwa	1660	Szwecja	Utrzymanie terytorialnego status quo; potwierdzenie przez Polskę rezygnacji z Inflant.
Andruszów	1667	Rosja	Rzeczpospolita utraciła ziemię smoleńską, siewierską, czernihowską, lewobrzeżną Ukrainę oraz Kijów i Zaporozże.

Ważne daty:

1588 r. – bitwa pod Byczyną – hetman Jan Zamoyski pokonał wojska Maksymiliana Habsburga

1600 r. – przyłączenie do Polski Estonii; początek wojen ze Szwecją

1604 r. – początek tzw. „dymitriad”

27 września 1605 r. – bitwa pod Kircholmem – zwycięstwo husarii polskiej pod dowództwem Jana Karola Chodkiewicza w starciu z wojskami szwedzkimi

1606-1607 – rokosz Mikołaja Zebrzydowskiego; pokonanie wojsk rokoszan przez wojska królewskie pod dowództwem Jana Karola Chodkiewicza i Stanisława Żółkiewskiego w bitwie pod Guzowem w 1607 r.

4 lipca 1610 r. – bitwa pod Kłuszynem – zwycięstwo Stanisława Żółkiewskiego nad armią rosyjsko-szwedzką; ugoda moskiewska

1618 r. – rozejm polsko-rosyjski w Dywilinie

1620 r. – bitwa pod Cecorą, klęska armii polskiej w starciu z wojskami turecko-tatarskimi, śmierć hetmana Stanisława Żółkiewskiego

9 października 1621 r. – pokój polsko-turecki podpisany pod murami twierdzy Chocim

1622 – rozejm polsko-szwedzki w Mitawie – Polska utraciła Inflant po rzekę Dźwinę wraz z Rygą

1627 r. – pokonanie armii szwedzkiej przez Polaków w bitwach pod Hamersztynem (Czarne) i w bitwie morskiej pod Oliwą

1629 r. – hetman Stanisław Koniecpolski pokonał Szwedów pod Trzcianą

26 września 1629 r. – rozejm w Starym Targu (Altmarku) – wszystkie porty (bez Pucka, Gdańska i Królewca) przejęła Szwecja, handel gdański obłożono 3,5% cłem na rzecz Szwecji

1634 r. – pokój polsko-rosyjski w Polanowie

12 września 1635 r. – rozejm polsko-szwedzki w Sztumskiej Wsi – Polska odzyskała wszystko, co utraciła w Altmarku

1648 r. – zwycięstwo Kozaków nad Żółtymi Wodami, pod Korsuniem pod Piławcami

1649 r. – oblężenie twierdzy Zbaraż, ugoda zborowska z Bohdanem Chmielnickim

1651 r. – klęska Kozaków pod Beresteczkiem i ugoda w Białej Cerkwi

1652 r. – poseł Władysław Siciński (za namową Janusza Radziwiłła) przez użycie liberum veto zerwał sejm

1654 r. – ugoda Kozaków z Rosją w Perejasławiu

1655-1660 – potop szwedzki

1655 r. – klęska wojsk polskich pod Ujściem, ugoda w Kiejdanach

listopad-grudzień 1655 r. – oblężenie Jasnej Góry, obrona klasztoru pod kierunkiem przeora Augustyna Kordeckiego

29 grudnia 1655 r. – konfederacja w Tyszowcach – podjęcie przez szlachtę walki z wojskami szwedzkimi

10 grudnia 1656 r. – traktat w Radnot – próba rozbioru Polski między Szwecję, Brandenburgię, Radziwiłłów, Siedmiogród, Ukrainę (Chmielnickiego)

1657 r. – najazd księcia Siedmiogrodu Jerzego Rakoczego na ziemie Polski

1657 r. – traktaty welawsko-bydgoskie – Polska zrzekła się prawa do lenna pruskiego

1658 r. – ugoda w Hadziaczu – idea Rzeczypospolitej Trojga Narodów złożonej z Korony Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Księstwa Ruskiego

3 maja 1660 r. – **pokój w Oliwie kończący „potop szwedzki”**

1660 r. – wojska polsko-litewskie pokonały Rosjan pod Połonką i Cudnowem

1665-1666 – rokosz Jerzego Lubomirskiego (pokonanie wojsk królewskich pod Mątwanami)

1672 r. – zajęcie przez wojska tureckie Kamieńca Podolskiego; rozejm polsko-turecki w Buczaczu (Polska utraciła Podole, Braclawszczyznę i część Kijowszczyzny oraz miała zapłacić haracz)

1673 r. – **zwycięstwo hetmana Jana Sobieskiego pod Chocimiem nad wojskami tureckimi**

1676 r. – rozejm polsko-turecki w Żurawnie

12 września 1683 r. – **wielka odsiecz wiedeńska**

1686 r. – pokój polsko-rosyjski podpisany w Moskwie przez Krzysztofa Grzymułtowskiego

1699 r. – **pokój w Karłowicach pomiędzy Turcją a państwami tworzącymi Ligę Świętą**

Z jakimi państwami Rzeczpospolita toczyła wojny w XVII wieku?

Historia kl. VI 27.05.

bozenawol@vp.pl

Lekcja

Temat: Europa i Ameryka Północna w XVII i XVIII wieku- powtórzenie

1. Kultura XVII-wiecznej Europy:

- **barocco** – perła o nieregularnym kształcie

- czas trwania epoki: ok. 1590 do ok. 1740 roku

- cechy: odwołania do sztuki starożytnej, uduchowione, dynamiczne formy dzieł, wiele zdobień, monumentalizm, bogactwo

- ważni malarze: Vermeer van Delft (Dziewczyna z perłą), Rembrandt van Rijn (Lekcja anatomii doktora Tulpa); ważny rzeźbiarz: Gianlorenzo Bernini

- muzyka: oratoria, koncerty, suita, opera (Claudio Monteverdi, Jan Sebastian Bach, Jerzy Fryderyk Haendel)

- literatura: William Szekspir (Hamlet, Makbet, Romeo i Julia, Król Lear); Molier (Świętoszek, Skąpiec)

- nauka: Galileo Galilei (Galileusz) (potwierdzenie heliocentrycznej teorii Kopernika); Kartezjusz (racjonalizm); Izaak Newton (empiryzm); rozwój matematyki, technika (Galileusz i Newton); medycyna

2. Wojna trzydziestoletnia:

- czas trwania: (1618-1648); koniec: pokój westfalski

- przyczyna: walki pomiędzy protestanckimi państwami Rzeszy a katolicką dynastią Habsburgów

3. Absolutyzm we Francji:

- absolutyzm – w ręku monarchy władza ustawodawcza, wykonawcza i sędziowska

- cechy: scentralizowany aparat państwowy; zawodowa armia; zorganizowany aparat biurokratyczny; uniezależnienie się Kościoła; osłabienie pozycji szlachty i duchowieństwa; władca mianuje i odwołuje urzędników, wypowiada wojnę i zawiera pokój, nakłada podatki, wtrąca do więzienia bez wyroku sądu, przekazuje koronę królewską zgodnie z zasadą dziedziczenia

4. Monarchia parlamentarna w Anglii:

- rządy monarchy i Parlamentu

- Karol I Stuart: próba wprowadzenia władzy absolutnej; wystąpienie purytan przeciw niemu; wojna domowa w Anglii (1640-1649); zwycięstwo Parlamentu i purytan; skazanie Karola I na śmierć

5. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej:

1. 1767 r. – nałożenie ceł przez Brytyjczyków na towary przywożone do kolonii
2. 1773 r. – „bostońskie picie herbatki”; zatopienie przez kolonistów ładunku brytyjskiej herbaty; represje brytyjskie wobec kolonii

3. 1776 r. – uchwalenie ***Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej*** (4 VII)
4. 1777 r. – klęska wojsk brytyjskich w bitwie pod Saratogą (17 X)
5. 1778 r. – sojusz amerykańsko-francuski
6. 1781 r. – kapitulacja wojsk brytyjskich pod Yorktown (19 X)
7. 1783 r. – pokój paryski; uznanie niepodległości USA przez Wielką Brytanię
8. 1787 r. – **uchwalenie Konstytucji USA** (17 X)
9. 1790 r. – założenie miasta Waszyngton
10. 1791 r. – wejście w życie pierwszych 10 poprawek do konstytucji amerykańskiej, gwarantujących wolność prasy, religii oraz innych swobód obywatelskich
11. 1792 r. – **wprowadzenie dolara, jako waluty**
12. 1795 r. – traktat hiszpańsko-amerykański, uznający granicę na rzece Missisipi

Wybierz 5 dat i zapisz wiek tych wydarzeń za pomocą cyfr rzymskich.